

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenet-
telystä annetun lain ja työturvallisuuslain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotusmenettelystä annettua lakia ja työturvallisuuslakia.

Verotusmenettelystä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi rakennusalan verovalvontaa tehostavat säännökset rakennustyömailla noudatettavasta työntekijöitä ja rakennusurakoita koskevasta kuukausittaisesta ilmoittamismenettelystä.

Rakentamispalvelujen tilaajan olisi toimitettava Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset tiedot niistä yrityksistä, jotka suorittavat tilaajalle arvonlisäverolaissa tarkoitettua rakentamispalvelua taikka rakennustelineiden pystytys- tai purkutyötä tai jotka vuokraavat tilaajalle työvoimaa edellä mainittuihin tarkoituksiin, samoin kuin tiedot tilaajan näille yrityksille maksamista vastikkeista.

Yhteisen rakennustyömaan pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan olisi toimitettava Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset tiedot yhteisellä työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. Työmaalla toimivan yrityksen olisi puolestaan toimitettava päätoteuttajalle tiedot palveluksessaan olevista työntekijöistä.

Rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön olisi annettava Verohallinnolle tiedot rakentamistyön suorittaneista työntekijöistä ja

yrityksistä samoin kuin näille maksamistaan palkoista ja muista vastikkeista ennen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua rakennuksen käyttöönottoa edeltävää loppukatselmusta, jos rakentaminen edellyttää rakennuslupaa. Rakennuttajan olisi lisäksi annettava loppukatselmuksessa rakennusvalvontaviranomaiselle Verohallinnon antama todistus siitä, että hän on täyttänyt tiedonantovelvollisuutensa. Laiminlyöntimaksua koskevaa säännöstä muutettaisiin lisäksi siten, että tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin perusteella voitaisiin määrätä laiminlyöntimaksu.

Työturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös yhteisen rakennustyömaan pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuudesta pitää ja säilyttää luetteloa työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. Työnantajalle ja itsenäiselle työnsuorittajalle säädettäisiin velvollisuus toimittaa luettelon pitämiseksi tarpeelliset tiedot. Työturvallisuusrikkomusta koskevaa säännöstä muutettaisiin velvoitteiden täyttämisen tehostamiseksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Johdanto.....	3
1.2 Sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevat verotusmenettelystä annetun lain säännökset.....	4
2 KESKEISET EHDOTUKSET.....	4
2.1 Laki verotusmenettelystä.....	4
Työntekijätietojen ilmoittamismenettely.....	4
Tiedonantovelvollisuuden tietosisältö.....	5
Työnantajan ilmoittamisvelvollisuus päätoteuttajalle.....	5
Laiminlyöntimaksun määräämättä jättäminen.....	5
Urakkatietojen ilmoittamismenettely.....	5
Rakennuttajana olevan yksityishenkilön tiedonantovelvollisuus.....	6
Yksityishenkilön tiedonantovelvollisuuden valvonta loppukatselmuksen yhteydessä.....	6
2.2 Luettelon pitäminen yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä.....	7
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	7
Vaikutukset rakennusalan yrityksille.....	7
Vaikutukset rakennuttajille.....	8
Vaikutukset julkiseen talouteen.....	8
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
Hallinnolle aiheutuvat kustannukset.....	8
4 ASIAN VALMISTELU.....	9
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	9
6 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	11
1.1 Verotusmenettelystä annettu laki.....	11
1.2 Työturvallisuuslaki.....	15
2 TARKEMMAT MÄÄRÄYKSET.....	16
3 VOIMAANTULO.....	16
LAKIEHDOTUKSET.....	17
Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	17
Laki työturvallisuuslain muuttamisesta.....	19
LIITE.....	21
RINNAKKAISTEKSTIT.....	21
Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	21
Laki työturvallisuuslain muuttamisesta.....	25

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Johdanto

Harmaan talouden torjunta on yksi hallituksen painopistealueista. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan sisältyy useita harmaan talouden torjuntaan liittyviä toimenpiteitä, joista osa on jo toteutettu.

Hallitusohjelman mukaan rakennusalan työsuhte- ja verovalvontaa tehostetaan ottamalla työmailla käyttöön veronumero pakollisessa kuvallisessa tunnustekortissa. Asiaa koskeva hallituksen esitys eduskunnalle laiksi veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 58/2011 vp) annettiin eduskunnalle valtion talousarvioon liittyvien esitysten yhteydessä syksyllä 2011. Lait vahvistettiin 15 päivänä joulukuuta 2011.

Työturvallisuuslakia (738/2002) muutettiin siten, että yhteisellä rakennustyömaalla työskenteleville henkilöille pakollisessa kuvallisessa tunnustekortissa tulee lain aikaisemmin edellyttämien tietojen lisäksi olla rakennusalan veronumerorekisteriin merkitty veronumero. Uudessa laissa veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä (1231/2011) on säännökset Verohallinnon ylläpitämästä rakennusalan veronumerorekisteristä ja yleisen tietoverkon avulla käytettävästä palvelusta, josta jokainen voisi tarkistaa, onko palvelun käyttäjän yksilöimä henkilö ja veronumero merkitty veronumerorekisteriin. Menettelyllä varmistetaan, että rakennustyömailla työskentelevät ovat Verohallinnon tiedossa ennen työnteon alkamista, ja luodaan helppokäyttöinen valvontakeino asian todentamiseksi.

Lisäksi muutettiin väestötietojärjestelmästä ja Väestötietorekisterikeskuksen varmennepalveluista annettua lakia (661/2009) sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia (1346/1999).

Lait tulivat osaksi voimaan 15 päivänä joulukuuta 2011 ja muilta osin lait saatettiin voimaan myöhemmin valtioneuvoston asetuksella (258/2012) muutosten toimeenpanon edellyttämien tietoteknisten järjestelyjen vuoksi. Muutokset saatettiin voimaan porras-

tetusti 1 päivänä kesäkuuta, 1 päivänä elokuuta ja 1 päivänä syyskuuta 2012 siten, että viimeiseksi tuli voimaan laki työturvallisuuslain muuttamisesta (1232/2011).

Veronumeromenettelyyn siirtyminen oli ensimmäinen vaihe rakennusalan harmaan talouden torjuntaan liittyvistä hallitusohjelmaan sisältyvistä lainsäädäntötoimenpiteistä. Veronumeromenettely ei yksistään mahdollista tehokasta valvontaa. Sen lisäksi on hallituksen ohjelman mukaisesti tarkoitus ottaa rakennustyömailla käyttöön työntekijöitä ja rakennusurakoita koskeva ilmoittamismenettely, joka on nykyisin vapaaehtoisena käytössä osassa lähinnä rakennusteollisuuden työnantajajärjestön jäsenyrityksistä.

Tarkoituksena on ollut, että työmaan päätoimeuttaja ilmoittaisi Verohallinnolle kuukausittain verovalvontaa varten tarpeelliset tiedot työmailla työskentelevistä työntekijöistä. Rakentamispalvelujen tilaajalla puolestaan olisi velvollisuus ilmoittaa Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset alihankkijaa ja tilaajan alihankkijalle maksamia maksuja koskevat tiedot.

Ilmoittamismenettelyllä kerättäviä tietoja voidaan hyödyntää mahdollisimman reaaliaikaisessa verovalvonnassa. Vertailutieto antaa tietoa rakennusyrityksen toiminnasta ja edesauttaa kokonaiskuvan luomisessa yrityksestä ja sen työntekijöistä. Vertailutietoja hyödyntäen voidaan vähentää harmaasta taloudesta johtuvia veromenetyksiä, estää pimeän työvoiman käyttöä ja harmaan talouden yritysten toimintaa.

Vertailutietojen avulla saadaan täsmällistä ja oikeaa tietoa myös ulkomaisista yrityksistä ja työntekijöistä sekä heidän toiminnastaan Suomessa. Tietojen avulla voidaan käsitellä, arvioida ja määritellä asiakkaiden verotusstatusta; kiinteän toimipaikan muodostumista, yleistä ja rajoitettua verovelvollisuutta sekä rekisteröintitarvetta arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja ennakkoperintärekisteriin.

Vertailutietojen hyödyntäminen sekä reaaliaikaisten työmenetelmien kehittäminen luovat mahdollisuuden hyödyntää laajaa keinovalikoimaa, jolla voidaan vaikuttaa harmaata taloutta ja veroriskiä pienentävästi. Il-

moittamismenettelyllä on myös suuri harmaata taloutta ennalta ehkäisevä vaikutus.

Ilmoittamismenettelyn käyttöönotto sisältyy myös valtioneuvoston 19 päivänä tammikuuta 2012 tekemään periaatepäätökseen harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelmasta vuosille 2012—2015.

1.2 Sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevat verotusmenettelystä annetun lain säännökset

Verotusmenettelystä annetun lain 3 luvun sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevis- sa säännöksissä säädetään muuhun kuin verovelvolliseen itseensä kohdistuvasta tiedonantovelvollisuudesta. Säännökset koskevat erilaisia verotusta varten tarpeellisia tietoja. Esimerkiksi sivullisen yleistä tiedonantovelvollisuutta koskevan 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maksamistaan tai välittämistään rahanarvoisista suorituksista, niiden oikaisuista, saajista ja suoritusten perusteista.

Tiedonantovelvollisuuden tarkempi määrittely on säännönmukaisesti toteutettu tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin sisältyvän valtuutuslainsäädännön nojalla Verohallinnon päätöksellä.

Tiedonantovelvollisuuden täyttämistä tehostaa lain 22 a §:ssä säädetty laiminlyöntimaksu, jonka enimmäismäärä on 15 000 euroa.

2 Keskeiset ehdotukset

2.1 Laki verotusmenettelystä

Verotusmenettelystä annetun lain sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset työntekijä- ja urakkatietojen kuukausittaisesta ilmoittamismenettelystä.

Työntekijätietojen ilmoittamismenettely

Työntekijätietojen osalta ilmoittamisvelvollisuus kuuluisi pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle tai, jos työmaalla ei sellaista ole, rakennuttajalle.

Työntekijätietojen ilmoittamisvelvollisuuden laajuutta määritettäessä on ratkaistava, keistä henkilöistä tietoja on annettava samoin kuin tietosisällöstä.

Henkilöpiirin määrittelyssä on käytännössä kaksi vaihtoehtoista perusratkaisua. Ensinnäkin määrittely voitaisiin kytkeä siihen, minkä laatuista työtä henkilö tekee: ilmoittamisvelvollisuuden piiriin kuuluisivat ne työntekijät, jotka suorittavat rakentamistyötä. Työn laadun tarkemmassa määrittelyssä voitaisiin tukeutua arvonlisäverolain (1501/1993) rakentamispalvelun käsitteeseen. Rakennusalalla siirryttiin huhtikuun alusta 2011 käännettyn arvonlisäverovelvollisuuteen, jota sovelletaan rakentamispalvelujen myyntiin. Ilmoittamisvelvollisuuden piiri voitaisiin määrittää siten, että se koskee henkilöitä, jotka suorittavat arvonlisäverolaissa tarkoitettua rakentamispalvelua. Rajanveto tapahtuisi samalla perusteella, jota alan toimijat muutoinkin arvonlisäverotusta varten joutuvat soveltamaan.

Vaihtoehtoinen lähtökohta on määritellä henkilöpiiri sen mukaan, missä työtä tehdään: ilmoittamisvelvollisuus koskisi henkilöitä, jotka tekevät työtä rakennustyömaalla. Rakennustyömaan määrittelyssä voitaisiin tukeutua työturvallisuuslainsäädäntöön, johon sisältyy runsaasti rakennustyön turvallisuutta työmailla eri tavoin edistäviä säännöksiä. Tässäkin tapauksessa kyse on jo olemassa olevasta lainsäädännöstä, jota rakennusalan toimijat joutuvat jatkuvasti soveltamaan ja jonka käsitteistö on tuttu. Rakennustyömaan käsitteen merkitys on korostunut veronumeromenettelyyn siirtymisen myötä. Kuvallinen tunniste veronumeroineen on pidettävä esillä työturvallisuuslaissa tarkoitettulla yhteisellä rakennustyömaalla.

Harmaan talouden torjunnan näkökulmasta on tarkoituksenmukaista valita määrittely, joka olisi alan toimijoille mahdollisimman selkeä ja helppo soveltaa, jotta työntekijätiedot saataisiin työmailta mahdollisimman laajalti käytettäväksi verovalvonnassa. Tältä kannalta on pantava merkille, että rakennus- alalla on esiintynyt tyytymättömyyttä käännettyn arvonlisäverovelvollisuuteen siirtymisen johdosta muun ohessa sen vuoksi, että rajanvetoon sen piiriin kuuluvan ja ulkopuolelle jäävän työn välillä on koettu liittyvän

ongelmia. Sitä vastoin yhteisen rakennustyömaan käsitteen sisällöstä ei ainakaan työsuojeluviranomaisten kokemusten mukaan ole havaittu erityistä epätietoisuutta.

Ehdotuksen mukaan ilmoittamisvelvollisuus koskisi henkilöitä, jotka työskentelevät työturvallisuuslaissa tarkoitetulla yhteisellä rakennustyömaalla. Sen piiristä rajattaisiin kuitenkin tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavat, joita ei myöskään koske velvollisuus pitää työmaalla kuvallista tunnustetta. Tiedonantovelvollisuus koskisi siten samaa henkilöpiiriä, joiden on pidettävä henkilötunnustetta.

Tiedonantovelvollisuuden tietosisältö

Tiedonantovelvollisuuden yksityiskohtaisesta tietosisällöstä on käyty neuvotteluja Verohallinnon ja Rakennusteollisuus RT ry:n välillä. Tavoitteena on ollut, että Verohallinnolle toimitettavat tiedot ovat riittävät tarkoituksenmukaista verovalvontaa varten. Toisaalta tavoitteena on myös ollut, että niiden kerääminen työntekijöiltä ja työnantajilta sekä välittäminen Verohallinnolle ei aiheuttaisi yrityksille liiallista hallinnollista rasitusta, mikä voisi heikentää tiedonantovelvollisuuden täyttämistä ja annettujen tietojen laatua.

Tiedonantovelvollisuus koskisi verovalvontaa varten tarpeellisia tietoja. Tarpeelliset tiedot määriteltäisiin laissa, ja Verohallinto antaisi tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista sekä niiden antamisen ajankohdasta ja tavasta.

Työnantajan ilmoittamisvelvollisuus päätoteuttajalle

Voidakseen täyttää ilmoittamisvelvollisuutensa muiden kuin omien työntekijöidensä osalta päätoteuttajan on saatava tiedot muista työmaalla työskentelevistä työntekijöistä näiden työnantajilta tai itsenäisen työsuorittajan osalta tältä itseltään. Tämän vuoksi työmaalla toimiville yrityksille ja itsenäisille työsuorittajille asetettaisiin velvollisuus antaa päätoteuttajalle ne tiedot, jotka päätoteuttajan on toimitettava edelleen Verohallinnolle.

Laiminlyöntimaksun määräämättä jättäminen

Tiedonantovelvollisuuden täyttämisen laiminlyönnin johdosta päätoteuttajalle, työnantajalle ja itsenäiselle työsuorittajalle voidaan määrätä laiminlyöntimaksu. Laiminlyöntimaksua ei ole kohtuullista määrätä päätoteuttajalle, jos puute tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnissä johtuu työntekijän työnantajan tai itsenäisen työsuorittajan antamista puutteellisista tai virheellisistä tiedoista. Tällaisia tilanteita silmällä pitäen laiminlyöntimaksua koskevaan säännökseen lisättäisiin säännös laiminlyöntimaksun määräämättä jättämisestä.

Urakkatietojen ilmoittamismenettely

Urakkatietojen ilmoittamismenettelyn piiriin kuuluvat yritykset määritettäisiin työntekijätietojen ilmoittamismenettelystä poiketen siten, että se koskee myös muilla kuin yhteisillä työmailla suoritettuja rakentamispalveluja. Tämä on tarpeen, koska monet rakennusalan yritykset tekevät esimerkiksi taloyhtiöille merkittäviäkin rakennustöitä, joissa työn suorittaa vain yksi yritys. Tällaisia ovat esimerkiksi julkisivutyöt, vesikatkon korjaukset ja putkiremontit.

Tiedonantovelvollisuuden piiri määriteltäisiin siten, että se koskee arvonlisäverolaissa tarkoitettua rakentamispalvelua suorittavia yrityksiä ja näiden suorittamia urakoita. Tiedonantovelvollinen olisi tilaaja, jolle yritys suorittaa rakentamispalvelua. Tiedonantovelvollisuus ei kuitenkaan koskisi rakentamispalvelutöihin liittyviä suunnittelu-, valvontaja muita niihin verrattavia palveluja. Tiedonantovelvollisuuden ulottamista näihin palveluihin ei voida pitää verovalvonnan näkökulmasta tarpeellisenä. Samasta syystä edellä mainitut palvelut on jätetty käännetyn arvonlisäverotuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Arvioidessaan sitä, onko kyse tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvasta arvonlisäverolaissa tarkoitettua rakentamispalvelusta vai muusta työsuorituksesta, arvonlisäverovelvollinen tilaaja voi osaltaan tukeutua siihen, onko työstä laskutettu käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden piiriin kuuluvana työnä, josta arvonlisäveron maksaa ostaja. Ei-arvonlisäverovelvolliset tilaajat, kuten

asunto-osakeyhtiöt, eivät voi vastaavalla tavalla tukeutua laskutukseen.

Tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluisi lisäksi rakennustelineiden pystytys- ja purkutytöt, joita ei pidetä rakentamispalveluna. Lisäksi tiedonantovelvollisuus koskisi työvoiman vuokrausta rakentamispalvelua tai rakennustelineiden pystytys- ja purkutytötä varten.

Rakennuttajana olevan yksityishenkilön tiedonantovelvollisuus

Kuukausikohtainen työntekijä- ja urakkatietojen ilmoittamismenettely ei sellaisenaan soveltu käytettäväksi omakotirakentamisessa tai muissa yksityishenkilöiden rakennushankkeissa, joissa harmaata työtä myös on havaittu esiintyvän.

Omakotirakentajille asetettava ilmoittamiselvöllisyys mainittiin veronumerouudistusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 58/2011 vp) toimenpiteenä, joka on tarkoitus selvittää kuukausi-ilmoitusmenettelyn selvittämisen yhteydessä.

Ilmoittamismenettelyn selvittäminen sisältyy myös valtioneuvoston hyväksymään harmaan talouden ja talousrikollisuuden toimintaohjelmaan vuosille 2012—2015.

Ehdotuksen mukaan rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön, jonka lukuun rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan, olisi annettava Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset tiedot ennen rakennuksen käyttöönottoa edeltävää loppukatselmusta. Tiedonantovelvollisuus koskisi rakentamistyön suorittaneita työntekijöitä ja yrityksiä yksilöinti- ja yhteystietoineen sekä rakennuttajan näille maksamia palkkoja ja muita vastikkeita. Verohallinto määräisi tarkemmin tiedonantovelvollisuuden sisällöstä.

Ehdotettu luonnollisen henkilön tiedonantovelvollisuus koskee vain sellaista rakentamista, korjaamista ja maapohjaan kohdistuvaa työtä, joka ei liity luonnollisen henkilön harjoittamaan yritystoimintaan. Jos yksityisenä liikkeen- ja ammatinharjoittajana toimiva luonnollinen henkilö esimerkiksi rakennuttaisi liikkeelleen toimitilakiinteistön tai maatalouden harjoittaja maatilalleen tuotan-

torakennuksen, tiedonantovelvollisuus määräytyisi 15 b ja 15 c §:n mukaan.

Tiedonantovelvollisuus ei myöskään koskisi rakentamista, johon maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan ei tarvita rakennuslupaa.

Ehdotettu tiedonantovelvollisuus ei rajoituisi pelkästään omakotirakentajiin, vaan koskisi myös muuta yksityishenkilön lukuun tapahtuvaa rakennuslupaa edellyttävää rakentamis- tai korjaustyötä. Tiedonantovelvollisuus koskisi siten myös esimerkiksi asunto-osakeyhtiössä olevaan huoneistossa tehtävää korjaustyötä, jos se edellyttää rakennuslupaa esimerkiksi sen johdosta, että työ kohdistuu kantavaan väliseinään tai että keittiön tai kylpyhuoneen sijainti muuttuu. Rakennuslupa myönnetään asuntoyhtiölle, mutta tiedonantovelvollisuus koskee rakennuttajana olevaa osakasta.

Tiedonantovelvollisuuden täyttämistä tehostettaisiin siten, että sen laiminlyönnin perusteella voitaisiin määrätä laiminlyöntimaksu.

Yksityishenkilön tiedonantovelvollisuuden valvonta loppukatselmuksen yhteydessä

Valtiovarainvaliokunta esitti veronumeromenettelyä koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä harkittavaksi omakotirakentajien osalta valvontakeinona, ettei uudisrakennusta hyväksytä käyttöön ennen kuin asianmukaiset velvoitteet on hoidettu myös verottajaan nähden. Valiokunta katsoi, että valvonta voitaisiin kytkeä rakennuksen käyttöönottotarkastukseen, jolloin se ei edellyttäisi lisäpanostuksia, toisin kuin monet muut valvontakeinot.

Samaa valvontakeinoja esitti myös työ- ja elinkeinoministeriön asettama talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuminen rakennus- sekä majoitus- ja ravitsemisalalla -työryhmä mietinnössään 17/2011.

Käyttöönottotarkastuksesta käytetään maankäyttö- ja rakentamislaisissa ilmausta loppukatselmus. Rakennustyön viranomaisvalvonta päättyy loppukatselmukseen. Lain 153 §:n mukaan rakennusta tai sen osaa ei saa ottaa käyttöön ennen kuin se on loppukatselmuksessa käyttöön hyväksytty.

Valmistelun yhteydessä on ollut esillä vaihtoehto, että tiedonantovelvollisuuden täyttämisen asetettaisiin rakennuksen käyttöönoton edellytykseksi. Toimenpidettä on kuitenkin pidettävä suhteettoman ankarana verrattuna laiminlyönnin moitittavuuteen. Tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti ei ensinnäkään ole osoitus siitä, että rakennuttaja olisi syyllistynyt mihinkään muuhun moitittavaan menettelyyn, kuten työnantajavelvoitteiden laiminlyöntiin. Jos rakennuttaja olisi laiminlyönyt työnantajavelvoitteitaan, on käytettävissä normaalit verolainsäädännön ja rikoslain tuntemat seuraamukset. Käyttöönoton kieltäminen olisi varsin tehokas keino motivoida rakennuttajaa ilmiantamaan mahdollisia harmaan talouden toimijoita. Takavarikon kaltainen painostuskeino tämän tavoitteen saavuttamiseksi olisi kuitenkin kohtuuttoman ankara ja olisi ilmeisesti perusoikeusnäkökulmasta kestämätön, siihenkin nähden, että käytettävissä on myös muita valvontakeinoja.

Tiedonantovelvollisuuden täyttämisen valvonta on sinänsä tarkoituksenmukaista kytkeä loppukatselmukseen. Riittävä valvonnallinen teho on kuitenkin saavutettavissa kevyemmällä menettelyllä siten, että rakennusvalvontaviranomainen velvoitetaan ilmoittamaan Verohallinnolle, jos rakennuttaja ei ole käyttöönottoa edeltävän loppukatselmuksen yhteydessä esittänyt selvitystä tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi.

2.2 Luettelon pitäminen yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä

Tiedot työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista ovat tarpeen työturvallisuuden varmistamiseksi. Tiedot ovat myös tarpeellisia työntekijätietojen ilmoittamismenettelyssä ja ilmoittamisvelvollisuuden valvonnassa.

Nykyisin asiaa koskeva sääntely rajoittuu rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (205/2009) 13 §:n 3 momenttiin, jossa edellytetään vain, että päätoteuttajan on varmistuttava, että sillä on tieto työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. Asetuksessa tai muuallakaan työsuojelulainsäädännössä ei ole säädetty mitään asian dokumentoin-

nista, kuten luettelon pitämisestä. Tämä käytännössä estää velvoitteen täyttämisen tehokkaan valvonnan.

Valvonnallisen hyödyn tehostamiseksi ehdotetaan, että pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuudesta pitää yhteisellä rakennustyömaalla luetteloja säädettäisiin nimellisesti työturvallisuuslaissa. Velvoitteen tehostamiseksi sen laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi työturvallisuusrikkomuksena.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset rakennusalan yrityksille

Ilmoittamismenettelyyn siirtyminen lisäisi merkittävästi rakennusalan yritysten ja erityisesti päätoteuttajan asemassa olevien yritysten hallinnollisia kustannuksia, joista osa on kertaluonteisia ja osa jatkuvia. Kertakustannuksia aiheutuu muun ohessa tietojärjestelmien muutoksista, lomakkeiden ja toimintaohjeiden uusimisesta ja koulutuksesta. Pysyviä kustannuksia aiheutuu lähien henkilöiden palkkaamisesta, ohjelmistojen ylläpidosta ja tilitoimistojen sekä kouluttajien lisääntyvästä laskutuksesta.

Rakennusteollisuus RT ry:n arvioiden mukaan urakkasummien ilmoittamismenettelystä aiheutuisi pysyviä kustannuksia 18 miljoonaa euroa vuodessa. Suurin kertakustannus on ohjelmistojen muutostyöt, josta aiheutuisi arvioiden mukaan 10 miljoonan euron kustannus.

Työntekijätietojen ilmoittamismenettelystä aiheutuvat kustannukset on arvioitu huomattavasti korkeammiksi. Ilmoittamisvelvollisuus koskee päätoteuttajan asemassa olevia yrityksiä, joita Rakennusteollisuus RT ry on arvioinut olevan noin 5 000. Kustannuksia aiheutuisi kuitenkin kaikille yhteisellä rakennustyömaalla toimiville työnantajille, joilta päätoteuttaja saa työntekijäkohtaisesti edelleen Verohallinnolle ilmoitettavat tiedot. Pysyviä kustannuksia on arvioitu syntyvän alalla noin 30 miljoonaa euroa vuodessa.

Suurin kertakustannus työntekijätietojen ilmoittamisesta, arviolta 35 miljoonaa euroa,

aiheutuisi ohjelmistojen ja muiden järjestelmien muutoksista. Osa siitä kohdistuisi sähköiseen kulunvalvontaan siirtymisestä, minkä arvioidaan yleistyvän uudistuksen myötä. Tietojärjestelmämuutosten osalta arvio on perustunut 10 000 euron kustannukseen yritystä kohden. Yrityskohtaisesti tosiasialliset kustannukset kuitenkin vaihtelisivat ja riippuisivat myös käytetyn automaation asteesta.

Uudistuksella tavoiteltu harmaan talouden määrän väheneminen rakennusalaalla tervehdyttäisi alan kilpailutilannetta ja parantaisi rehellisesti toimivien yritysten kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä markkinoilla. Uudistuksella arvioidaan olevan myös myönteisiä vaikutuksia kotimaisten yritysten työllistämismahdollisuuksiin ja alan kotimaiseen työllisyystilanteeseen. Määrällisten vaikutusten arvioimiseen ei kuitenkaan ole edellytyksiä.

Vaikutukset rakennuttajille

Uudistus aiheuttaa välittömiä hallinnollisia kustannuksia rakennusalan yritysten lisäksi rakennuttajille ainakin siltä osin, kun kyse on urakkatietoja koskevasta ilmoittamisvelvollisuudesta rakennuttajan käyttämän pääura-koitsijan osalta.

Muut ehdotetut velvoitteet, eli työntekijätietojen ilmoittamisen ja työmaalla työskenteleviä henkilöitä koskevan luettelon pitämisen, rakennuttaja voi ulkoistaa nimeämällä työmaalle päätoteuttajan, joka ensisijaisesti on vastuussa näistä velvoitteista. Usein onkin tarkoituksenmukaista, että toimenpiteistä huolehtii sellaisia yritystoiminnassaan muutoinkin hoitava rakennusalan yritys, jos tilaajana on esimerkiksi korjaustöitä satunnaisesti teettävällä asunto-osakeyhtiö. Tätä voidaan edistää ottamalla päätoteuttajan nimeämistä koskeva maininta rakennusurakoita koskeviin mallisopimuksiin, joita kiinteistöalan järjestöt tarjoavat asiakaskuntanaan olevien rakennuttajien, kiinteistönomistajien ja asunto-osakeyhtiöiden käyttöön.

Pienemmissä korjausrakentamiskohteissa, joissa päätoteuttajaa ei nimetä, tiedonantovelvollisuudesta huolehtii rakennuttaja, jolle tehtävä kuulu isännöitsijälle.

Vaikka velvoitteiden hoitaminen olisikin ulkoistettu rakennusliikkeelle tai isännöitsijälle,

aiheutuvat kustannukset koituvat joko kokonaan tai osaksi rakennuttajalle osana rakennusliikkeen tai isännöitsijän laskutusta.

Jos rakennuttajalla ei ole rakentamiseen liittyvää ammattitaitoa, voi pienempien kohteiden yhteydessä syntyä epätietoisuutta siitä, aiheutuuko toimenpiteestä ehdotettuja velvoitteita. Verohallinnon tarkoituksena on tiedottaa uudistuksesta ja sen rakennuttajille ja urakoitsijoille aiheuttamista velvollisuuksista.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Rakennusalan harmaan talouden verovalonnan tehostaminen lisäisi yrityksiltä ja työntekijöiltä kertyvien verotulojen ja työnantajasuoritusten määriä.

Hallitusohjelmassa harmaan talouden ja talousrikollisuuden kuudennella toimenpideohjelmalla tavoitellaan varovaisen arvion mukaan 300—400 miljoonan euron vuosittaisia verojen ja sosiaalivakuutusmaksujen lisäyksiä sekä takaisinsaatuja rikoshyötyjä. Osa tavoitelluista lisätuotoista saavutettaisiin veronumeromenettelyllä sekä tässä esityksessä ehdotetulla työntekijä- ja urakkatietojen ilmoittamisenmenettelyllä.

Oletettu rakennusalan kotimaisen työvoiman työllisyystilanteen paraneminen vähentäisi työttömyyden hoidosta julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Työntekijä- ja urakkatietojen ilmoittamisenmenettelyn tuomat uudet tehtävät lisäävät merkittävästi Verohallinnon työmäärää ja edellyttävät uusien menettelytapojen kehittämistä ja panostusta tietojen reaaliaikaiseen hyödyntämiseen verotuksen kaikissa vaiheissa.

Hallinnolle aiheutuvat kustannukset

Siirtyminen työntekijä- ja urakkatietojen ilmoittamisenmenettelyyn, kaavailujen mukaan vuoden 2013 aikana, aiheuttaisi Verohallinnolle tietojärjestelmäkustannuksia 4,2 miljoonaa euroa.

Ilmoittamismenettelyn käyttöönoton jälkeen verovalvonnassa hyödynnettäisiin myös ulkomaisista työntekijöistä näiden ilmoittautuessa Verohallinnolle saatuja tietoja. Pysyväksi vuosittaiseksi henkilöresurssitarpeeksi, arvioidaan ilmoittamismenettelyn siirtymisen jälkeen kokonaisuudessaan 109 henkilötyövuotta. Lisäresurssitarpeita aiheutuu erityisesti säännönmukaisen verotuksen ja verotarkastusten toimittamisen yhteydessä suoritettavasta verovalvonnasta ja muutoshakemusten käsittelystä, joiden vaatimaksi resurssitarpeeksi on arvioitu 87,5 henkilötyövuotta.

Luonnollisen henkilön tiedonantovelvollisuuden toteuttamisesta aiheutuu tietojärjestelmäkustannuksia tietojen vastaanottamisen, tietokantaan viemisen ja todistusten valmistamisen osalta arvioilta noin 300 000 euroa, minkä lisäksi kustannuksia aiheutuisi valittavasta ilmoittamiskanavasta, liittymistä ja palveluominaisuuksista riippuen 25 000—150 000 euroa.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, ympäristöministeriön ja Verohallinnon kanssa.

Esityksestä ovat antaneet lausuntonsa seuraavat viranomaiset ja järjestöt: Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ry, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Keskuskauppa-kamari, Suomen Kiinteistöliitto ry, Lapin aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, oikeusministeriö, Rakennusliitto ry, Rakennusteollisuus RT ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto, Suomen Omakotiliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, sisäasiainministeriö, Tietosuojavaltuutetun toimisto, työ- ja elinkeinoministeriö, Verohallinto, Veronmaksajain Keskusliitto ry ja ympäristöministeriö.

Lausunnoissa esitetty on mahdollisuuksien mukaan otettu jatkovalmistelussa huomioon.

Työturvallisuuslakiin ehdotettavat muutokset on käsitelty työturvallisuussäännöksiä valmisteleavassa neuvottelukunnassa. Esitys

on käsitelty kunnallistalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa.

Esitykseen sisältyvään sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvan työturvallisuuslain muutoksiin on saatu sosiaali- ja terveysministeriön esittelylupa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotuksessa säädetään päätoteuttajan, tilaajan ja rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön työntekijöitä koskevasta tiedonantovelvollisuudesta Verohallinnolle. Ehdotus on siten merkityksellinen perustuslain (731/1999) 10 §:n 1 momenttiin sisältyvän yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen näkökulmasta. Säännöksen mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslain henkilötietojen suojaa koskeva sääntelyvaraus edellyttää lain säännöksiä tästä oikeudesta, mutta se jättää sääntelyn yksityiskohdat lainsäätäjän harkintaan. Lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyvarauksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina muun muassa rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä ja niiden käyttötarkoitusta. Koska tiedonantovelvollisuus 15 b—15 d §:ssä koskee myös perustuslain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja yksityiselämän ja henkilötietojen suojapiiriin kuuluvia tietoja, on laissa perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti määritely täsmällisesti tietojen käyttötarkoitus eli verovalvonta ja tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvat tarpeelliset tiedot (esimerkiksi PeVL 14/2002 vp, PeVL 15/2002 vp, PeVL 17/2002 vp ja PeVL 40/2005 vp).

Työturvallisuuslain 52 b §:ssä säädettäisiin pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan velvollisuudesta pitää yhteisellä rakennustyömaalla luetteloa siellä työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. Koska tässäkin on kysymys perustuslain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua yksityiselämän ja henkilötietojen suojan piiriin kuuluvista tiedoista, säädettäisiin luettelon käyttötarkoituksesta ja siihen sisällytettävistä tiedoista täsmällisesti lain tasolla. Lisäksi lain tasolla säädettäisiin luettelon säilytysajasta ja rekisteröidyn oikeusturvasta perustuslakivaliokunnan käytännössä edellytetyllä tavalla

(esimerkiksi PeVL 14/2002 vp ja PeVL 15/2002 vp). Luetteloon kerättävien tietojen käsittelyyn ja rekisteröidyn henkilön oikeuksiin sovellettaisiin henkilötietolakia (523/1999).

Verohallinto voisi lisäksi lain nojalla antaa tarkempia määräyksiä laissa määritellyistä tiedoista.

Lakiehdotukset ovat hallituksen käsityksen mukaan perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ongelmattomia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Verotusmenettelystä annettu laki

15 b §. *Työmaan päätoteuttajan velvollisuus antaa työntekijöitä koskevia tietoja.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tiedonantovelvollisuuden sisällöstä.

Tiedonantovelvollinen olisi pääurakoitsija tai muu päätoteuttaja.

Päätoteuttaja määritellään rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 4 kohdassa. Sen mukaan päätoteuttajalla tarkoitetaan rakennuttajan nimeämää pääurakoitsijaa tai pääasiallista määräysvaltaa käyttävää työnantajaa tai sellaisen puuttuessa rakennuttajaa itseään. Tiedonantovelvollisuus kohdistuu siten rakennuttajaan, jos rakennuttaja ei ole nimennyt työmaalle päätoteuttajaa. Päätoteuttaja vastaa rakennustyömaan yleisestä ja yhteisestä turvallisuudesta. Päätoteuttajalla on päävastuu työmaan turvallisuusjohtamisesta, -suunnittelusta ja -seurannasta.

Tiedonantovelvollisuus koskisi yhteisellä rakennustyömaalla työskenteleviä. Yhteinen rakennustyömaa määritellään rakennustyön turvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Yhteisellä rakennustyömaalla tarkoitetaan asetuksen 2 §:n 1 kohdan mukaan työpaikkaa, jolla tehdään asetuksen soveltamisalaa koskevassa 1 §:ssä tarkoitettua työtä ja jolla samanaikaisesti tai peräkkäin toimii useampi kuin yksi työnantaja tai itsenäinen työnsuorittaja. Asetuksen 1 §:n mukaan asetusta sovelletaan maan alla, päällä tai vedessä tapahtuvaan rakennuksen ja muun rakennelman uudis- ja korjausrakentamiseen ja kunnossapitoon sekä näihin liittyvään asennustyöhön, purkamiseen, maa- ja vesirakentamiseen sekä rakentamista koskevaan suunnitteluun samoin kuin näitä töitä koskevan rakennushankkeen valmisteluun ja suunnitteluun.

Yhteisestä rakennustyömaasta on kyse vain, jos työmaalla työtä suorittaa samanaikaisesti tai peräkkäin useampi kuin yksi työnantaja tai itsenäinen työnsuorittaja. Tiedonantovelvollisuuden aiheuttavan yhteisen rakennustyömaan muodostumiselle ei ole mi-

tään tiettyä esimerkiksi työmaan keston tai tehdyn työn määrän perusteella määräytyvää alarajaa, jonka alittuessa kyseessä ei olisi yhteinen rakennustyömaa. Määräyvä on, että työmaalla suoritetaan rakennustyön turvallisuudesta annetussa asetuksessa määriteltyä työtä ja että työtä suorittaa vähintään kaksi eri yritystä. Yhteinen rakennustyömaa voi muodostua esimerkiksi verrattain vähäisessä kunnostustyössä, mihin sähköliikkeen suoritaman asennustyön lisäksi liittyy maalausliikkeen suorittama pintakäsittelytyö.

Tiedonantovelvollisuutta ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan esimerkiksi taloyhtiöiden pienimpiä korjaus- ja kunnossapitotöitä, joissa hallinnolliset kustannukset olisivat suhteettoman suuria korjaustyön arvoon ja tiedonantovelvollisuuden tuomaan valvonnalliseen hyötyyn nähden. Tarkoituksena on, että Verohallinto pykälän 5 momentin nojalla tiedonantovelvollisuudesta antamassaan päätöksessä rajoittaisi tiedonantovelvollisuutta pienissä kohteissa aiheutuneiden kustannusten määrän tai työn tai palvelun luonteen perusteella. Vapautus voisi koskea esimerkiksi tilanteita, joissa kustannukset alittavat vähäiseksi katsottavan euromäärän tai kysymys on tyypillisesti vähäisestä kunnossapitotyöstä.

Tiedonantovelvollisuus koskisi 1 momentin mukaan rakennustyömaalla työskentelevien työntekijöiden ja itsenäisten työnsuorittajien samoin kuin työnantajien ja vuokratyön teettäjien yksilöinti- ja yhteystietojen ohella tietoja työnantajan kotivaltiosta, työ- ja toimeksiantosuhteen laadusta sekä työskentelyä ja Suomessa oleskelua samoin kuin vakuuttamista koskevia tietoja. Yksilöinti- ja yhteystiedoilla tarkoitettaisiin sekä ulkomaisia että suomalaisia tunnuksia ja yhteystietoja, jotka määritellään tarkemmin lain 22 §:n 2 momentissa. Työ- ja toimeksiantosuhteen laadulla tarkoitettaisiin tietoja siitä, onko kysymyksessä palkansaaja, vuokratyöntekijä vai ammatinharjoittaja. Muita tietoja olisivat muun muassa työskentelyn ja oleskelun kestoa sekä ulkomaisen työntekijän vakuuttamista koskevat tiedot.

Tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle rajattaisiin tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavat henkilöt.

Tiedonantovelvollisuuden on tarkoitus koskea seuraavia tietoja:

- tiedonantovelvollisen nimi, Y-tunnus tai ulkomainen tunniste, kotivaltio, osoite Suomessa ja kotivaltiossa sekä yhteystiedot ja yhteystiedot;

- työntekijän nimi, henkilötunnus tai veronumerorekisteriin merkitty veronumero ja syntymäaika sekä tieto siitä, onko ulkomaisella työntekijällä lähetetyn työntekijän E101, E102 tai A1-todistus;

- työnantajan nimi, osoite, Y-tunnus tai ulkomainen tunniste sekä kotivaltio;

- tieto siitä, onko työn suorittaja työntekijä, vuokratyöntekijä vai ammatinharjoittaja;

- vuokratyöntekijän työnantajan nimi, osoite, Y-tunnus tai ulkomainen tunniste sekä kotivaltio;

- vuokratyönteettäjän nimi, osoite, Y-tunnus tai ulkomainen tunniste ja kotivaltio;

- työmaan sijainti sekä työmaalla työskentelyn alkamispäivämäärä ja arvioitu päättämispäivämäärä;

- lähetetyn työntekijän osalta työnantajan edustajan nimi ja osoite;

- tieto siitä, jos yhteisen rakennustyömaan osalta ei ole kohdekuukaudelta ilmoitettavia työntekijätietoja.

Pykälän 2 momentiksi otettaisiin säännös työmaalla toimivan yrityksen velvollisuudesta toimittaa päätoteuttajalle tämän tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi tarvittavat tiedot omista työntekijöistään ja itsenäisen työnsuorittajan velvollisuudesta toimittaa tiedot omalta osaltaan.

Tiedot olisi annettava ennen työskentelyn aloittamista. Tiedot ovat pääosin samat kuin ne, jotka on merkittävä ehdotettuun työturvallisuuslain 52 b §:n mukaiseen ajantasaiseen luetteloon. Tietojen muutoksista olisi annettava tieto viipymättä.

Jos työmaalla ei ole pääurakoitsijaa tai muuta päätoteuttajaa, tiedonantovelvollinen olisi rakennuttaja. Pykälän 3 momentin mukaan näissä tilanteissa rakennuttajaan sovellettaisiin, mitä pykälässä säädetään pääurakoitsijasta tai päätoteuttajasta. Säännös on selventävä, koska ilmaisu päätoteuttaja sisäl-

tää myös rakennuttajan, jos rakennuttaja ei ole nimennyt päätoteuttajaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen säilyttämisaikasta, joka olisi kuusi vuotta työmaan valmistumisvuoden päättymisestä. Säilyttämisaikan taustalla on verovelvollisen vahingoksi tehtävälle oikaisulle asetettu määräaika.

Lain 56 §:n 4 momentin mukaan verotuksen oikaisu verovelvollisen vahingoksi on tehtävä viiden vuoden kuluessa verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta, kun verovelvollinen ei ole antanut veroilmoitusta tai hän on antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän veroilmoituksen, muun tiedon tai asiakirjan taikka muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa. Esimerkiksi verovuodelta 2013 verotus toimitetaan vuonna 2014, joten mainittu oikaisuaika päättyy vuoden 2019 lopussa. Verovelvollisen vuoteen 2013 kohdistuvaa verovalvontaa varten tarpeelliset luettelot olisi siten säilytettävä vastaavasti vuoden 2019 loppuun, eli kuuden vuoden ajan vuoden 2013 päättymisestä.

Pykälän 5 momenttiin sisältyisi valtuutussäännös Verohallinnolle antaa tarkempia määräyksiä tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta. Verohallinto voisi myös määrätä, että kaikkia pykälässä tarkoitettuja tietoja ei tarvitsisi antaa tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

15 c §. Rakentamispalvelujen tilaajan velvollisuus antaa urakkaa koskevia tietoja. Urakkatietoja koskeva tiedonantovelvollisuus kuuluisi tilaajalle. Tiedonantovelvollisena tilaajana on aina rakennuttaja, jonka tiedonantovelvollisuus koskee niitä urakoita, joista hän on tehnyt sopimuksen. Jos tilaaja on tehnyt vain yhden sopimuksen pääurakoitsijan kanssa, tämä olisi tiedonantovelvollinen aliurakoitsijoistaan. Alihankintaketjussa kukin tilaaja olisi omalta osaltaan tiedonantovelvollinen aliurakoitsijastaan.

Rakennuttaja voi luonnollisesti antaa tiedonantovelvollisuuden täyttämiseen liittyvät tehtävät toiselle, esimerkiksi asunto-osakeyhtiö isännöintiliikkeelle.

Tiedonantovelvollisuus koskisi arvonlisäverolaissa tarkoitettuja rakentamispalve-

luja. Arvonlisäverolain 31 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan rakentamispalvelua on kiinteistöön kohdistuva rakennus- ja korjaustyö sekä työn yhteydessä asennetun tavaran luovuttaminen. Tiedonantovelvollisuus ei kuitenkaan koskisi edellä mainittuun työhön liittyvää arvonlisäverolain 31 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua, momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työhön liittyvää suunnittelua, valvontaa ja muuta niihin verrattavaa palvelua.

Rakentamispalvelu voi kohdistua rakennukseen, maapohjaan tai kiinteistöllä olevaan vesialueeseen. Rakentaminen voi olla uudisrakentamista, perusparannusta, korjausrakentamista sekä muutos-, laajennus- tai kunnossapitotyötä. Tyypillisiä rakentamispalveluja ovat uudisrakentamisen ohella esimerkiksi asunto-osakeyhtiön teettämät putki- ja sähköremontit, vesikaton uusiminen, rakennuksen ulko- ja sisäpuoliset maalaustyöt, piha-alueen ja ajoluiskien päällystystyöt, hissien huolto-työt sekä lämmitysjärjestelmän tai ilmanvaihtojärjestelmän säätäminen.

Rakentamispalvelua ei sen sijaan ole esimerkiksi muusta rakentamisesta erillinen viheralueen istutus ja hoito eikä kiinteistönhoitopalvelut. Kiinteistönhoitopalvelulla tarkoitetaan tavanomaisesti jatkuvaluonteista palvelukokonaisuutta, johon kuuluvat muun muassa siivous, tilojen kunnossapito, lumenauraus, hiekoitus, lämmitysjärjestelmän, ilmanvaihdon ja ilmastoinnin hoito ja pienet korjaukset. Pienet korjaukset ovat usein osa tavanomaista kiinteistönhoitosopimusta, eikä niitä veloiteta erikseen. Jos kiinteistönhoitoa harjoittava yritys veloittaa korjauspalvelut erikseen, niitä pidetään rakentamispalveluna. Rakentamispalvelua ei myöskään ole rakentamisesta erillinen suunnittelu, esimerkiksi taloyhtiön rakennuksen korjaussuunnitelman laatiminen.

Rakentamispalvelujen lisäksi tiedonantovelvollisuus koskisi rakennustelineiden pystytys- ja purkutyötä. Tiedonantovelvollisuus koskisi myös työvoiman vuokrausta tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvaa rakentamispalvelua tai rakennustelineiden pystytys- ja purkutyötä varten.

Tiedonantovelvollisuus koskisi verovalvontaa varten tarpeellisia tietoja, jotka määriteltäisiin laissa.

Tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluisivat ensinnäkin yritysten yksilöinti- ja yhteystiedot. Tiedonantovelvollisuus koskisi myös tietoja toimeksiannon lajista eli siitä, onko kysymyksessä urakointi vai työvoimanvuokraus sekä tietoja toimeksiannon kestosta ja työmaan sijainnista sekä tilaajan maksamista vastikkeista.

Tietojen tarkemmasta sisällöstä Verohallinto määräisi tässäkin tapauksessa tarkemmin pykälän 2 momentin nojalla. Verohallinto voisi myös urakkatietojen osalta rajoittaa ilmoittamisvelvollisuutta tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

Tiedonantovelvollisuuden on tarkoitus koskea seuraavia tietoja:

- ilmoittajan nimi, Y-tunnus tai ulkomainen tunniste, kotivaltio, osoite Suomessa ja kotivaltiossa sekä yhteyshenkilö yhteystietoineen;
- alihankkijayrityksen nimi, Y-tunnus ja ulkomainen tunniste, kotivaltio sekä osoitetiedot;
- työmaan osoite, jossa alihankintasopimuksen tarkoittamaa työtä tehdään;
- alihankkijayrityksen laskuttama määrä ilmoitusjakson aikana;
- alihankintasopimuksen mukainen urakkasumma kokonaisuudessaan;
- tieto siitä, sovelletaanko laskutuksessa käännettyä arvonlisäveroa;
- tieto siitä, onko kyseessä urakointi vai työvoiman vuokraus;
- alihankintasopimuksen mukainen urakan alku- ja loppupäivämäärä.

Ehdotetun säännöksen mukainen tiedonantovelvollisuus ei velvoittaisi antamaan tietoa siitä, kenen aliurakoitsijana tiedonantovelvollinen itse toimii tietyn tilaamansa aliurakan osalta. Tämä tieto helpottaisi aliurakointiketjujen hahmottamista ja parantaisi verovalvonnan edellytyksiä. Tiedon antaminen voi kuitenkin olla käytännössä vaikeata erityisesti niissä tapauksissa, joissa tiedonantovelvollinen toimii useamman eri yrityksen aliurakoitsijana. Ehdotettu säännös ei estäisi sitä, että tiedonantovelvollinen ilmoittaisi Verohallinnolle myös tämän tiedon silloin, kun se on mahdollista samalla kun se ilmoittaa tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot.

Verohallinto antaisi tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista ja oikeudesta olla antamatta kaikkia pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

15 d §. *Rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön velvollisuus antaa tietoja.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yksityishenkilön tiedonantovelvollisuudesta. Tiedonantovelvollisuus koskisi vain sellaista rakentamista tai korjaamista tai maapohjaan kohdistuvaa työtä, johon on haettava rakennuslupa. Tiedonantovelvollisuus koskisi säännöksessä lueteltuja verotusta varten tarpeellisia tietoja, joiden tarkemmasta sisällöstä Verohallinto pykälän 4 momentin valtuutussäännön nojalla määräisi.

Tiedonantovelvollisuuden on tarkoitus koskea seuraavia tietoja:

- tiedonantovelvollisen nimi, henkilötunnus sekä yhteystiedot;
- rakentamistyön kohteen kiinteistötunnus tai osoite;
- selvitys rakentamistyöstä;
- työntekijän nimi, osoite, henkilötunnus tai ulkomainen tunniste sekä tieto maksetuista suorituksista;
- rakentamistyön suorittaneen yrityksen nimi, osoite, Y-tunnus tai ulkomainen tunniste sekä tieto maksetuista suorituksista;
- jos mitään ilmoitettavia suorituksia työntekijälle tai yritykselle ei ole ollut, tieto tästä;
- mikäli rakennuslupa on myönnetty asunto- tai kiinteistöasakeyhtiölle, ilmoitetaan asunto- tai kiinteistöasakeyhtiön Y-tunnus.

Yksityishenkilön tiedonantovelvollisuus poikkeaisi 15 b §:n mukaisesta tiedonantovelvollisuudesta siinä, ettei se edellytä, että kyse on yhteisestä rakennustyömaasta. Siten rakennuslupaa edellyttävässä rakentamisessa tiedonantovelvollisuus syntyisi, vaikka työn suorittaisi kokonaisuudessaan vain yksi yritys.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tiedonantovelvollisuuden täyttämisen määräajasta ja sen valvontaan liittyvästä menettelystä. Tiedot olisi annettava Verohallinnolle ennen käyttöönottoa edeltävää loppukatselmusta, jonka yhteydessä rakennuttaja esittäisi rakennusvalvontaviranomaiselle Verohallinnon antaman todistuksen tiedonantovelvollisuuden täyttämisestä.

Suomen rakentamismääräyskokoelmassa, joka sisältää ympäristöministeriön Suomen perustuslain 80 §:n mukaisesti maankäyttö- ja rakennuslain nojalla antamia ympäristöministeriön asetuksia, säädetään lähemmin loppukatselmuksesta. Rakentamismääräyskokoelman osan A1 kohdan 10.1 mukaan rakennus tai sen osa voidaan hyväksyä käyttöön otettavaksi suorittamalla sitä koskeva osittainen loppukatselmus. Loppukatselmus voidaan siten pitää vaiheittain esimerkiksi silloin, kun rakennus tai sen osa on valmis, mutta rakennustyöt muussa osassa kohdetta vielä jatkuvat tai pihatytöt ovat keskeneräisiä. Kun loppukatselmus pidetään vaiheittain, tiedonantovelvollisuus olisi täytettävä kutakin rakentamisvaihetta koskevan osittaisen loppukatselmuksen yhteydessä siihen mennessä maksetuista palkoista ja vastikkeista. Lopullinen loppukatselmus saatetaan pitää vasta vuosien kuluttua rakennuksen käyttöönotosta. Tällaisissa tilanteissa tiedonantovelvollisuuden täyttäminen vasta lopullisessa loppukatselmuksessa heikentäisi merkittävästi menettelyn valvonnallista tehokkuutta.

Verohallinto voisi tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin johdosta määrätä laiminlyöntimaksun.

Rakennusvalvontaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa Verohallinnolle siitä, että rakennuttaja ei ole esittänyt selvitystä tiedonantovelvollisuuden täyttämisestä, säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Vastaava loppukatselmuksen kytketty menettely on käytössä asuntokauppalaissa (843/1994) säädetyin suorituskyvyttömyysvakuuden asettamisen valvonnassa. Asuntokauppalain 7 luvun 7 §:n mukaan rakennusvalvontaviranomaiselle on loppukatselmuksen yhteydessä toimitettava todistus asuntokauppalain 2 luvun mukaisesti asetetusta suorituskyvyttömyysvakuudesta. Rakentamismääräyskokoelman osan A1 kohdan 10.6 mukaan rakennusvalvontaviranomainen toteaa asuinrakennuksen käyttöön hyväksymiseksi tarvittavan loppukatselmuksen yhteydessä, onko sille toimitettu todistus suorituskyvyttömyysvakuudesta. Jos todistusta ei toimiteta, rakennusvalvontaviranomaisen on ilmoitettava siitä Kuluttajavirastolle viipymättä loppukatselmuksen toimittamisen jälkeen.

Pykälän 4 momentin nojalla Verohallinto voisi antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista ja oikeudesta olla antamatta kaikkia pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai veronalvonnallisesti vähäinen.

22 §. *Tietojen antamista koskevat erityissäännökset.* Pykälän 2 momenttia, jossa säädetään siitä, miten 15 a §:ssä sekä 17 §:n 7 ja 9 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tiedon kohde on yksilöitävä, muutettaisiin siten, että säännöstä sovellettaisiin myös ehdotettujen 15 b—15 d §:ssä tarkoitettujen tietojen yksilöinnissä.

Lisäksi pykälään lisättäisiin 3 momentiksi erityissäännös 15 b §:ssä tarkoitettujen työntekijöiden ja itsenäisten työnsuorittajien yksilöinnistä. Nämä henkilöt olisi pykälän 2 momentin 1 kohdasta poiketen yksilöitävä henkilötunnuksella tai syntymäajalla ja veronumerolla.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan yksilöinti tapahtuu henkilötunnuksella tai sen puuttuessa syntymäajalla. Ehdotetun 3 momentin soveltamispiirin kuuluvilla henkilöillä on lähtökohtaisesti kaikilla suomalainen henkilötunnus, ja tarkoitus on mahdollistaa työntekijätietojen ilmoittaminen vaihtoehtoisesti syntymäajan ja veronumeron perusteella.

22 a §. *Laiminlyöntimaksu.* Pykälään 5 lisättävässä uudessa 5 momentissa säädettäisiin, että laiminlyöntimaksua ei määrätä päätoteuttajalle, jos päätoteuttajan 15 b §:n nojalla antamat tiedot ovat puutteelliset tai virheelliset 15 b §:n 2 momentissa tarkoitettua työnantajan tai itsenäisen työnsuorittajan laiminlyönnin johdosta. Edellytyksenä laiminlyöntimaksusta vapautumiselle on tällöin, että päätoteuttaja ilmoittaa työnantajan laiminlyönnistä Verohallinnolle.

Päätoteuttaja on tiedonantovelvollisuutta täyttäessään käytännössä työnantajalta saamiensa tietojen varassa. Päätoteuttajalle ei ilman kohtuutonta hallinnollista räsitystä voida asettaa pitkälle menevää velvollisuutta tarkistaa työnantajilta ja itsenäisiltä työnsuorittajilta saamiensa tietojen oikeellisuus. Päätoteuttajalla on käytännössä mahdollisuus ilmoittaa työnantajan tai itsenäisen työnsuorittajan laiminlyönnistä lähinnä silloin, kun työnantaja jättää antamatta jotakin työnteki-

jää tai itsenäinen työnsuorittaja itseään koskevat tiedot kokonaan tai osittain tai kun nämä ilmoittavat tiedon, jonka virheellisyys on päätoteuttajalle ilmeinen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että laiminlyöntimaksua ei myöskään olisi määrättävä, jos tiedoissa on työnantajasta tai itsenäisestä työnsuorittajasta johduttavasta syystä puute tai virhe, josta päätoteuttajan ei voida kohtuudella edellyttää tienneen.

Pykälän nykyiset 5 ja 6 § siirtyisivät 6 ja 7 §:iksi.

Rakennuttajana toimivaa yksityishenkilöä koskevan 15 d §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden täyttämisen tehostamiseksi nykyistä 5 momenttia, joka siirtyisi 6 momentiksi, muutettaisiin siten, että hänelle voidaan määrätä laiminlyöntimaksu. Laiminlyöntimaksu voitaisiin määrätä myös, jos rakennuttaja laiminlyö esittää rakennusvalvontaviranomaiselle selvityksen tiedonantovelvollisuuden täyttämistä loppukatselmuksen yhteydessä.

1.2 Työturvallisuuslaki

52 b §. *Luettelo yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä.* Lakiin lisättäväksi ehdotetun uuden pykälän 1 momentin mukaan pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan olisi pidettävä luetteloa työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. Jos pääurakoitsijaa tai muuta päätoteuttajaa ei työmaalla ole, kuuluisi velvollisuus tällöin 6 momentin mukaisesti rakennuttajalle. Luettelon olisi oltava ajantasainen ja helposti viranomaisten tarkastettavissa.

Pykälän 1 momentin 1—4 kohdissa säädettäisiin tyhjentyvästi luettelon tietosisällöstä.

Momentin 2 kohdassa mainittua työskentelyn päättymispäivää lukuun ottamatta tietojen tulisi olla merkittävänä luetteloon henkilön aloittaessa työskentelyn työmaalla. Työskentelyn päättymispäivämäärää ei ymmärrettävästi kaikissa tapauksissa voida ennakoita tietää varmuudella, mutta heti kun päättymispäivämäärä on tiedossa, tulee se merkitä luetteloon.

Pykälän 2 momentin mukaan luetteloon ei olisi merkittävä tilapäisesti tavaraa kuljettavia.

Jotta pääurakoitsijalla tai muulla päätoteuttajalla olisi käytännössä edellytykset suorittaa luettelon pitämisestä, 3 momentissa säädettäisiin työnantajan velvollisuudesta antaa tarpeelliset tiedot luettelon pitämistä varten.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin luettelon säilyttämisaikasta. Ehdotettu kuuden vuoden säilyttämisaika ei perustu työsuojelua koskeviin näkökohtiin tai työsuojeluviranomaisen tarpeisiin, vaan lähinnä verovalvonnan tarpeisiin. Määräajan mitoituksen perusteet ovat samat kuin edellä verotusmenettelystä annetun lain 15 b §:n 4 momentissa olevan vastaavan määräajan. Rakennustyön kestäessä luettelo tulee olla tarkastettavissa työmaalla. Rakennustyön päätyttyä luettelo tulee säilyttää sen tahon toimesta, joka on sitä pitänyt.

Pykälän 5 momentin perusteella luetteloon kerättävien tietojen käsittelyyn ja rekisteröidyn oikeusturvaan sovellettaisiin muilta osin henkilötietolakia.

Jos työmaalla ei ole pääurakoitsijaa tai muuta päätoteuttajaa, pykälän 6 momentin mukaan pääurakoitsijaa ja muuta päätoteuttajaa koskevia säännöksiä sovellettaisiin rakennuttajaan.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin siitä, että luetteloa ei tarvitse pitää työmaalla, jossa rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan rakennuttajana olevan yksityishenkilön omaan käyttöön. Luettelon piiriin kuuluisivat siten samat henkilöt, joilla olisi velvollisuus pitää työmaalla liikkeessaan työturvallisuuslain 52 a §:ssä tarkoitettua tunnistetta.

53 §. *Itsenäisen työnsuorittajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla.* Kun kyse on itsenäisestä työnsuorittajasta, velvollisuus toimittaa 52 b §:ssä säädetyt luettelon pitämiseksi tarvittavat tiedot pääurakoitsijalle tai

muulle päätoteuttajalle asetettaisiin työn suorittajalle itselleen. Asiasta säädettäisiin 53 §:n uudessa 2 momentissa. Pykälän nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momentiksi.

63 §. *Työturvallisuusrikkomus.* Luetteloon liittyvien pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan, työnantajan ja itsenäisen työnsuorittajan velvollisuuksien toteutumisen tehostamiseksi niiden laiminlyönnit säädettäisiin työturvallisuusrikkomuksena rangaistaviksi pykälän 2 momentin 3 ja 4 kohdassa.

2 Tarkemmat määräykset

Verotusmenettelystä annettuun lakiin lisättäväksi ehdotetun 15 b §:n 5 momentin, 15 c §:n 2 momentin ja 15 d §:n 4 momentin nojalla Verohallinto voisi tiedonantovelvollisuudesta antamassaan päätöksessä rajoittaa tiedonantovelvollisuutta tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä lokakuuta 2013.

Tiedonantovelvollisuus koskee siten 1 päivänä lokakuuta 2013 tai sen jälkeiseltä ajalta annettavia tietoja, esimerkiksi 1 päivänä lokakuuta 2013 ja sen jälkeen tapahtunutta työntekijän työskentelyä ja sen jälkeen maksettuja palkkoja ja vastikkeita.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 22 §:n 2 momentti ja 22 a §:n 5 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat laissa 1224/2006, sekä
lisätään lakiin uusi 15 b—15 d §, 22 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 565/2004, 1224/2006 ja 520/2010, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, sekä 22 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 565/2004, 1124/2006 ja 520/2010, uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 momentti ja nykyinen 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, seuraavasti:

15 b §

Työmaan päätoteuttajan velvollisuus antaa työntekijöitä koskevia tietoja

Työturvallisuuslain (738/2002) 7 §:ssä tarkoitettujen yhteisen rakennustyömaan pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan on toimitettava kuukausittain Verohallinnolle verovalvontaa varten yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista samoin kuin työnantajista ja vuokratyönteettäjistä tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot sekä tiedot työnantajan kotivaltioista, työ- ja toimeksiantosuhteen laadusta sekä työskentelyä ja Suomessa oleskelua samoin kuin vakuuttamista koskevat tiedot. Tietoja ei kuitenkaan toimiteta tilapäisesti tarvittaessa työmaalle kuljettavista henkilöistä.

Yhteisellä rakennustyömaalla toimivan yrityksen on toimitettava työmaan pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle työmaalla työskentelevistä työntekijöistään 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi itsensä koskevat vastaavat tiedot. Tiedot on annettava ennen työskentelyn aloittamista, ja niissä tapahtuneista muutoksista on annettava tieto viipymättä.

Mitä tässä pykälässä säädetään pääurakoitsijasta tai muusta päätoteuttajasta, sovelle-

taan rakennuttajaan, jos työmaalla ei ole pääurakoitsijaa tai muuta päätoteuttajaa.

Tässä pykälässä tarkoitettujen tiedonantovelvollisten on säilytettävä ne tiedot ja asiakirjat, joista tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja on saatavissa, kuuden vuoden ajan sen vuoden päättymisestä, jona työmaa valmistui, ellei muualla laissa säädetä pidempää säilytysaikaa.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta kaikkia tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

15 c §

Rakentamispalvelujen tilaajan velvollisuus antaa urakkaa koskevia tietoja

Tilaajan on toimitettava kuukausittain Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot niistä yrityksistä, jotka suorittavat tilaajalle arvonlisäverolain (1501/1993) 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rakentamispalvelua taikka rakennustelineiden pystytys- tai purkutyötä tai jotka vuokraavat tilaajalle työvoimaa

edellä mainittuihin tarkoituksiin. Lisäksi tilaajan on toimitettava tiedot toimeksiannon lajista, kestosta ja työmaan sijainnista sekä tilaajan näille yrityksille maksamista vastikkeista.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta kaikkia tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

15 d §

Rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön velvollisuus antaa tietoja

Rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön, jonka lukuun rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan taikka maapohjaan kohdistuvaa työtä suoritetaan, on silloin, kun rakennustyö ei liity hänen harjoittamaansa yritystoimintaan, 15 b ja 15 c §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden sijasta toimitettava Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset tiedot rakentamistyön suorittaneista työntekijöistä ja yrityksistä yksilöinti- ja yhteystietoineen. Lisäksi hänen on toimitettava tiedot näille maksamistaan palkoista ja muista vastikkeista. Tiedonantovelvollisuus ei koske rakentamista, johon maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan ei ole haettava rakennuslupaa.

Rakennuttajan on annettava 1 momentissa tarkoitettut tiedot Verohallinnolle ennen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua rakennuksen käyttöönottoa edeltävää loppukatselmusta. Rakennuttajan on esitettävä katselmuksen yhteydessä rakennusvalvontaviranomaiselle Verohallinnon antama todistus tiedonantovelvollisuuden täyttämisestä.

Jos 2 momentissa tarkoitettua todistusta ei ole esitetty 2 momentissa tarkoitettun katselmuksen yhteydessä, rakennusvalvontaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava asiasta Verohallinnolle.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta kaikkia tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on ta-

loudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

22 §

Tietojen antamista koskevat erityissäännökset

Edellä 15 a—15 d §:ssä sekä 17 §:n 7 ja 9 momentissa tarkoitettussa tapauksessa tiedon kohteena oleva on yksilöitävä nimen lisäksi seuraavilla tiedonantovelvollisen hallussa olevilla tiedolla:

1) yritys- ja yhteisötunnus taikka henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;

2) asuinvaltion antama vero- tai henkilötunnus tai, jos näitä tietoja ei ole, muu vastaava tunnus; ja

3) yhteystiedot sekä Suomessa että asuinvaltiossa.

Edellä 15 b §:ssä tarkoitettu työntekijä tai itsenäinen työsuorittaja on 2 momentin 1 kohdasta poiketen yksilöitävä henkilötunnuksella tai syntymäajalla ja veronumerolla.

22 a §

Laiminlyöntimaksu

Päurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle ei määrätä laiminlyöntimaksua, jos 15 b §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi annetut tiedot ovat puutteelliset tai virheelliset 15 b §:n 2 momentissa tarkoitettun työnantajan tai itsenäisen työsuorittajan laiminlyönnin johdosta ja päätoteuttaja ilmoittaa työnantajan tai itsenäisen työsuorittajan laiminlyönnistä Verohallinnolle. Laiminlyöntimaksua ei määrätä myöskään, jos tiedoissa on työnantajasta tai itsenäisestä työsuorittajasta johtuvasta syystä puute tai virhe, josta päätoteuttajan ei voida kohtuudella edellyttää tienneen.

Laiminlyöntimaksua ei määrätä luonnolliselle henkilölle tai kuolinpesälle, ellei kyse ole elinkeinotoimintaan taikka maa- tai metsätalouteen liittyvästä tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä. Laiminlyöntimaksu voidaan kuitenkin aina määrätä lähetetyistä

työntekijöistä annetun lain 4 a §:ssä tarkoitetulle edustajalle. Laiminlyöntimaksu voidaan määrätä myös rakennuttajana olevalle luonnolliselle henkilölle, joka laiminlyö 15 d §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden

tai ei esitä 15 d §:ssä tarkoitettua todistusta rakennusvalvontaviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

työturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1232/2011, sekä lisätään lakiin uusi 52 b § ja 53 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1232/2012, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

52 b §

Luettelo yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä

Pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan on pidettävä työturvallisuuden varmistamiseksi ja tässä laissa säädettyjen velvoitteiden valvontaa varten ajantasaista luetteloa yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. Luettelosta on käytävä ilmi:

- 1) henkilön etu- ja sukunimi, syntymäaika ja veronumero;
- 2) työmaalla työskentelyn alkamis- ja päätymispäivämäärä;
- 3) työntekijän työnantajan nimi ja Y-tunnus tai sitä vastaava ulkomainen tunnistus;
- 4) lähetetyistä työntekijöistä annetun lain (1146/1996) 4 a §:ssä tarkoitetun edustajan nimi ja yhteystiedot Suomessa.

Luetteloon voidaan jättää merkitsemättä tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavat.

Työnantajan on annettava työntekijöistään pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle tarpeelliset tiedot 1 momentissa tarkoitetun luettelon pitämistä varten.

Pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan on säilytettävä 1 momentissa tarkoitettu luettelo kuusi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona työmaa valmistui.

Luetteloon kerättävien henkilötietojen käsittelyyn ja rekisteröidyn henkilön oikeuksiin sovelletaan muutoin henkilötietolakia (523/1999).

Mitä tässä pykälässä säädetään pääurakoitsijasta ja muusta päätoteuttajasta, sovelletaan rakennuttajaan, jos työmaalla ei ole pääurakoitsijaa tai muuta päätoteuttajaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua luetteloa ei tarvitse pitää työmaalla, jossa rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan rakennuttajana olevan yksityishenkilön omaan käyttöön.

53 §

Itsenäisen työnsuorittajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla

Itsenäisen työnsuorittajan on annettava pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle 52 b §:n 1 ja 2 kohdan mukaiset tiedot maini-

tussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten.

63 §

Työturvallisuusrikkomus

Työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan myös:

1) se, joka luvattomasti tai ilman pätevää syytä tahallaan tai huolimattomuudesta poistaa tai turmelee tapaturman tai sairastumisen vaaran välttämiseksi tarkoitetun laitteen taikka ohje- tai varoitusmerkinnän;

2) 52 a §:ssä tarkoitettu henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö huolehtia tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin yhteisellä ra-

kennustyömaalla työskentelevän henkilön tunnistetta koskevasta mainitussa pykälässä säädetystä velvollisuudesta;

3) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 52 b §:ssä tarkoitettua luettelon pitämisen tai säilyttämisen;

4) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö antaa 52 b §:ssä mainittuja tietoja mainitussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten tai antaa ne olennaisesti virheellisinä tai puutteellisinä; sekä

5) itsenäinen työsuorittaja, joka yhteisellä rakennustyömaalla laiminlyö 52 a §:ssä tarkoitetun tunnisteen näkyvillä pitämisen työmaalla liikkuessaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2012

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Osastopäällikkö, ylijohtaja *Lasse Arvela*

LIITE

Rinnakkaistekstit

1.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 22 §:n 2 momentti ja 22 a §:n 5 momentti,
sellaisina kuin ne ovat laissa 1224/2006, sekä
lisätään lakiin uusi 15 b—15 d §, 22 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 565/2004, 1224/2006 ja 520/2010, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, sekä 22 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 565/2004, 1124/2006 ja 520/2010 uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 momentti ja nykyinen 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 b §

Työmaan päätoteuttajan velvollisuus antaa työntekijöitä koskevia tietoja

Työturvallisuuslain (738/2002) 7 §:ssä tarkoitetun yhteisen rakennustyömaan pääuraakoitsijan tai muun päätoteuttajan on toimitettava kuukausittain Verohallinnolle verovalvontaa varten yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista samoin kuin työnantajista ja vuokratyönteettäjistä tarpeelliset yksilöintija yhteystiedot sekä tiedot työnantajan kotivalttiosta, työ- ja toimeksiantosuhteen laadusta sekä työskentelyä ja Suomessa oleskelua samoin kuin vakuuttamista koskevat tiedot. Tietoja ei kuitenkaan toimiteta tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavista henkilöistä.

Yhteisellä rakennustyömaalla toimivan yrityksen on toimitettava työmaan pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle työmaalla työskentelevistä työntekijöistään 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Itsenäisen työnsuorittajan on annettava itseään koskevat vastaavat tiedot. Tiedot on annettava ennen työskentelyn aloittamista, ja niissä tapahtuneista muutoksista on annettava tieto viipymättä.

Mitä tässä pykälässä säädetään pääuraakoitsijasta tai muusta päätoteuttajasta, sovel-

letaan rakennuttajaan, jos työmaalla ei ole pääurakoitsijaa tai muuta päätoteuttajaa.

Tässä pykälässä tarkoitetun tiedonantovelvollisen on säilytettävä ne tiedot ja asiakirjat, joista tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja on saatavissa, kuuden vuoden ajan sen vuoden päättymisestä, jona työmaa valmistui, ellei muualla laissa säädetä pidempää säilytysaikaa.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta kaikkia tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

15 c §

Rakentamispalvelujen tilaajan velvollisuus antaa urakkaa koskevia tietoja

Tilaajan on toimitettava kuukausittain Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot niistä yrityksistä, jotka suorittavat tilaajalle arvonlisäverolain (1501/1993) 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rakentamispalvelua taikka rakennustelineiden pystytys- tai purkutyötä tai jotka vuokraavat tilaajalle työvoimaa edellä mainittuihin tarkoituksiin. Lisäksi tilaajan on toimitettava tiedot toimeksiannon lajista, kestosta ja työmaan sijainnista sekä tilaajan näille yrityksille maksamista vastikkeista.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta kaikkia tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

15 d §

Rakennuttajana olevan luonnollisen henkilön velvollisuus antaa tietoja

Rakennuttajana olevan luonnollisen henki-

lön, jonka lukuun rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan taikka maapohjaan kohdistuvaa työtä suoritetaan, on silloin, kun rakennustyö ei liity hänen harjoittamaansa yritystoimintaan, 15 b ja 15 c §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden sijasta toimitettava Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset tiedot rakentamistyön suorittaneista työntekijöistä ja yrityksistä yksilöinti- ja yhteystietoineen. Lisäksi hänen on toimitettava tiedot näille maksamistaan palkoista ja muista vastikkeista. Tiedonantovelvollisuus ei koske rakentamista, johon maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan ei ole haettava rakennuslupaa.

Rakennuttajan on annettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot Verohallinnolle ennen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua rakennuksen käyttöönottoa edeltävää loppukatselmusta. Rakennuttajan on esitettävä katselmuksen yhteydessä rakennusvalvontaviranomaiselle Verohallinnon antama todistus tiedonantovelvollisuuden täyttämisestä.

Jos 2 momentissa tarkoitettua todistusta ei ole esitetty 2 momentissa tarkoitetun katselmuksen yhteydessä, rakennusvalvontaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava asiasta Verohallinnolle.

Verohallinto antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta sekä oikeudesta olla antamatta kaikkia tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja tilanteissa, joiden merkitys on taloudellisesti tai verovalvonnallisesti vähäinen.

22 §

Tietojen antamista koskevat erityissäännökset

Edellä 15 a §:ssä sekä 17 §:n 7 ja 9 momentissa tarkoitettussa tapauksessa tiedon kohteena oleva on yksilöitävä nimen lisäksi seuraavilla tiedonantovelvollisen hallussa olevilla tiedolla:

- 1) yritys- ja yhteisötunnus taikka henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 2) asuinvaltion antama vero- tai henkilö-

22 §

Tietojen antamista koskevat erityissäännökset

Edellä 15 a—15 d §:ssä sekä 17 §:n 7 ja 9 momentissa tarkoitettussa tapauksessa tiedon kohteena oleva on yksilöitävä nimen lisäksi seuraavilla tiedonantovelvollisen hallussa olevilla tiedolla:

- 1) yritys- ja yhteisötunnus taikka henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 2) asuinvaltion antama vero- tai henkilö-

tunnus tai, jos näitä tietoja ei ole, muu vastaava tunnus; ja

3) yhteystiedot sekä Suomessa että asuinvaltiossa.

tunnus tai, jos näitä tietoja ei ole, muu vastaava tunnus; ja

3) yhteystiedot sekä Suomessa että asuinvaltiossa.

Edellä 15 b §:ssä tarkoitettu työntekijä tai itsenäinen työsuorittaja on 2 momentin 1 kohdasta poiketen yksilöitävä henkilötunnuksella tai syntymäajalla ja veronumerolla.

22 a §

Laiminlyöntimaksu

Laiminlyöntimaksua ei määrätä luonnolliselle henkilölle tai kuolinpesälle, ellei kyse ole elinkeinotoimintaan taikka maa- tai metsätalouteen liittyvästä tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä. Laiminlyöntimaksu voidaan kuitenkin aina määrätä lähetetyistä työntekijöistä annetun lain 4 a §:ssä tarkoitettulle edustajalle.

22 a §

Laiminlyöntimaksu

Pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle ei määrätä laiminlyöntimaksua, jos 15 b §:n 1 momentissa tarkoitettujen tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi annetut tiedot ovat puutteelliset tai virheelliset 15 b §:n 2 momentissa tarkoitettun työnantajan tai itsenäisen työsuorittajan laiminlyönnin johdosta ja päätoteuttaja ilmoittaa työnantajan tai itsenäisen työsuorittajan laiminlyönnistä Verohallinnolle. Laiminlyöntimaksua ei myöskään määrätä, jos tiedoissa on työnantajasta tai itsenäisestä työsuorittajasta johdovasta syystä puute tai virhe, josta päätoteuttajan ei voida kohtuudella edellyttää tienneen.

Laiminlyöntimaksua ei määrätä luonnolliselle henkilölle tai kuolinpesälle, ellei kyse ole elinkeinotoimintaan taikka maa- tai metsätalouteen liittyvästä tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä. Laiminlyöntimaksu voidaan kuitenkin aina määrätä lähetetyistä työntekijöistä annetun lain 4 a §:ssä tarkoitettulle edustajalle. *Laiminlyöntimaksu voidaan myös määrätä rakennuttajana olevalle luonnolliselle henkilölle, joka laiminlyö 15 d §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden tai ei esitä 15 d §:ssä tarkoitettua todistusta rakennusvalvontaviranomaiselle.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**työturvallisuuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:n 2 momentti,
 sellaisena kuin se on laeissa 1199/2005 ja 1232/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 52 b § ja 53 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1232/2012, uusi
 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

52 b §

Luettelo yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä

Pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan on pidettävä työturvallisuuden varmistamiseksi ja tässä laissa säädettyjen velvoitteiden valvontaa varten ajantasaista luetteloa yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. Luettelosta on käytävä ilmi:

- 1) henkilön etu- ja sukunimi, syntymäaika ja veronumero;*
- 2) työmaalla työskentelyn alkamis- ja päätymispäivämäärä;*
- 3) työntekijän työnantajan nimi ja Y-tunnus tai sitä vastaava ulkomainen tunniste;*
- 4) lähetetyistä työntekijöistä annetun lain (1146/1996) 4 a §:ssä tarkoitetun edustajan nimi ja yhteystiedot Suomessa.*

Luetteloon voidaan jättää merkitsemättä tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavat.

Työnantajan on annettava työntekijöistään pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle tarpeelliset tiedot 1 momentissa tarkoitetun luettelon pitämistä varten.

Pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan on säilytettävä 1 momentissa tarkoitettu luettelo kuusi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona työmaa valmistui.

Luetteloon kerättävien henkilötietojen käsittelyyn ja rekisteröidyn henkilön oikeuksiin sovelletaan muutoin henkilötietolakia (523/1999).

Mitä tässä pykälässä säädetään pääurakoitsijasta ja muusta päätoteuttajasta, sovel-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

letaan rakennuttajaan, jos työmaalla ei ole pääurakoitsijaa tai muuta päätoteuttajaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua luetteloa ei tarvitse pitää työmaalla, jossa rakennusta tai sen osaa rakennetaan tai korjataan rakennuttajana olevan yksityishenkilön omaan käyttöön.

53 §

Itsenäisen työnsuorittajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla

53 §

Itsenäisen työnsuorittajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla

Itsenäisen työnsuorittajan on annettava pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle 52 b §:n 1 ja 2 kohdan mukaiset tiedot mainitussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten.

63 §

Työturvallisuusrikkomus

63 §

Työturvallisuusrikkomus

Työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan myös

1) se, joka luvottomasti tai ilman pätevää syytä tahallaan tai huolimattomuudesta poistaa tai turmelee tapaturman tai sairastumisen vaaran välttämiseksi tarkoitetun laitteen taikka ohje- tai varoitusmerkinnän,

2) 52 a §:ssä tarkoitettu henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö huolehtia tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunnistetta koskevasta mainitussa pykälässä säädetystä velvollisuudesta tai

3) itsenäinen työnsuorittaja, joka yhteisellä

Työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan myös

1) se, joka luvottomasti tai ilman pätevää syytä tahallaan tai huolimattomuudesta poistaa tai turmelee tapaturman tai sairastumisen vaaran välttämiseksi tarkoitetun laitteen taikka ohje- tai varoitusmerkinnän;

2) 52 a §:ssä tarkoitettu henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö huolehtia tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunnistetta koskevasta mainitussa pykälässä säädetystä velvollisuudesta;

3) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 52 b §:ssä tarkoitetun luettelon pitämisen tai säilyttämisen;

4) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö antaa 52 b §:ssä mainittuja tietoja mainitussa pykälässä tarkoitetun luettelon pitämistä varten tai antaa ne olennaisesti virheellisinä tai puutteellisinä; sekä

5) itsenäinen työnsuorittaja, joka yhteisellä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rakennustyömaalla laiminlyö 52 a §:ssä tarkoitetun tunnisteiden näkyvillä pitämisen työmaalla liikkuessaan.

rakennustyömaalla laiminlyö 52 a §:ssä tarkoitetun tunnisteiden näkyvillä pitämisen työmaalla liikkuessaan.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*
